

Čile – raznoverstnost na pladnju

// Rok Rozman

Površina: 756.096 km² (poleg celinskega Čila k državi spadajo še otoki Juan Fernández, Salas y Gómez, Desventuradas in Velikonočni otoki ter del Antarktike)

Št. prebivalcev: 18 milijonov

Valuta: čilenski peso (CLP)

Uradni jezik: španski

Najvišji vrh: vulkan Ojos del Salado (6.893 m)

Št. vrst ptic: 479 (12 endemitov)

Zanimive vrste ptic: kondor (*Vultur gryphus*), Darwinov nandu (*Rhea pennata*), Humboldtov pingvin (*Spheniscus humboldti*), čilski plamenec (*Phoenicopterus chilensis*), črnovrati labod (*Cygnus melanocoryphus*), črnogolšasti ibis (*Theristicus melanopis*), hudo-urniška raca (*Merganetta armata*), karakara vrste *Caracara plancus*, čilska priba (*Vanelus chilensis*), andski galeb (*Chroicocephalus serranus*), čilski golob (*Patagioenas araucana*), orjaški kolibri (*Patagona gigas*), čilska lastovka (*Tachycineta meyeni*), ovratniški pasat (*Megasceryle torquata*), perujski pelikan (*Pelecanus thagus*), klateški albatros (*Diomedea exulans*)

Ogrožene ptice: Darwinov nandu (*Rhea pennata*), gvanski kormoran (*Phalacrocorax bougainvillii*), čilski plamenec (*Phoenicopterus chilensis*), dolgokljuna papiga (*Enicognathus leptorhynchus*), ponirek vrste *Podiceps gallardoi*

Izumrle ptice: eskimski škurh (*Numenius borealis*)

Zanimive rastline: andska smreka (*Araucaria araucana*), drevo coihue (*Nothofagus dombeii*), patagonska cipresa (*Fitzroya cupressoides*), plezalka vrste *Mitraria coccinea*, mnogo vrst iz rodu fuksij (*Fuchsia* spp.), bambusi iz rodu *Chusquea*

Zanimive živali: puma (*Puma concolor*), gvana (*Lama guanicoe*), andska lisica (*Lycalopex culpaeus*), čilski pudu (*Pudu puda*), sinji kit (*Balaenoptera musculus*), severnomorski slon (*Mirounga angustirostris*)

Zavarovana območja: veliko število nacionalnih parkov, rezervatov in spomenikov; 19 % površine Čila. Posebnost so ogromna zasbena in delno zasebna zavarovana območja (Park Pumalin Sur, Park Patagonia)

Varstveni problemi / dejavniki ogrožanja: globalno segrevanje, razvoj, sečnja, zaježitve rek

Seznam priporočene literature z območja: ALVARO, J. (2003): Field Guide to the Birds of Chile. – Helm Field Guides, London (spletna stran <http://birds.chile.cl>)

1: Debelo zasneženi vulkan Osorno

2: Stržek vrste *Troglodytes musculus*

3: Izjemna geologija - zrušeni slap na reki Palguin

4: Lubje andskih smrek (*Araucaria araucana*) – zaradi strukture lubja ji domačini pravijo »opičja sestavljanika«

5: Gesnerijevka vrste *Mitraria coccinea*

6: Rajadito vrste *Aphrastura spinicauda*

foto: Rok Rozman (1, 2, 4, 5, 6, 8, 10), Žan Kunčič (3), Benjamin Webb (7), Fabrice Schmitt (9)

Čile je izjemna država, ki ji upravičeno pravijo hrbtenica Južne Amerike. Na 4.270 kilometrih, ki jih zajema od severa proti jugu, je najti vse: od subtropskih gozdov do vročih puščav na severu, večnega ledu na jugu in gorskega podnebja v verigi Andov. Je dežela, ki bo s svojimi naravnimi lepotami in prijaznostjo domačinov navdušila vsakega zvedavega popotnika. Zaradi pestre, predvsem vulkanske geologije tam rastejo zanimive rastlinske vrste, navdušujoča je pestrost živali, magmatске kamnine pa poskrbijo za izredno številčnost rek, ki s strmim padcem z mnogimi slapovi in neverjetnimi brzicami v to oddaljeno deželo privlačijo najboljše kajakaše na divjih vodah.

Ko iz našega turobnega novembra prispeš v cvetoči čilski maj, vse v tebi kliče po raziskovanju in namen, da bo vse ne-načrtovano, je ravno pravi za to. Založena z vso potrebno prtljago za dvomesečno kajakaško odpravo sva s kolegom Žanom priletela v prestolnico Santiago. Čilske pribe (*Vanellus chilensis*) so prijetno popestrile siceršnjo sivino mesta in okolice z vzpenjajočimi se Andi v ozadju. Pot z avtobusom proti jugu, v regijo Araucaria, je prinesla popolnoma drugačno sliko - ogromni sklenjeni gozdovi na hribovju, ki se nadaljuje v Ande. Rjastorepe papige (*Enicognathus ferrugineus*) so se v jatah spreletavale nad vasmi in mesti, vlogo naših sivih vran (*Corvus cornix*) pa tam igrajo črnogolšasti ibisi (*Theristicus melanopis*) in kimangi (*Milvago chimango*). Narodni park Huerquehue v bližini Pucon - kajakaške prestolnice Čila - je izjemen primer višinskih rastlinskih pasov. Najbolj mistično prav gotovo deluje pas andskih smrek (*Araucaria araucana*), zanimivih prazgodovinskih dreves, ki v času obroda storžev gostijo dolgokljune papige (*Enicognathus leptorhynchus*).

S skupino kajakašev z vsega sveta smo v iskanju talečega se snega z vulkanov, ki polni prelepe reke, nadaljevali pot proti jugu. V regiji Los Rios smo poleg zares divjih rek (reka Fuy na sliki 7) našli prelepe pokrajine, ki so s pestrostjo ptic moje poglede tudi na reki vabile v nebo. Tam sem se lahko nagle dal številnih ptic, od največjih kondorjev (*Vultur gryphus*) pa do najmanjših čilskih ognjenoglavih kolibrijev (*Sephanoides sephanioides*). Ob rekah so bili pogosti vodomci ovratniški pasati (*Megaceryle torquata*), največ občudovanja pa je v meni vzbudila vrsta race, ki je prava zvezda v Čilu. Popolnoma upravičeno uživa namreč sloves divje plavalke v najbolj razpenjenih brzicah. Nema lokrat me je presenetila popolnoma zamaknjena med veslanjem najtežjih brzic, letéča mimo glave. Pato correntino ali hudourniška rasa (*Merganetta armata*, slika 8) - zagotovo najbolj kajakaška ptica na svetu, ki več brzic preplava kot preleti.

V regiji Los Lagos, ki z reko Michimahuida odpira vrata v Patagonijo, so se prej omenjenim vrstam pridružile še bolj zanimive. Med potovanjem s trajektom čez fjord Reninhue sem končno uzrl Humboldtove pingvine (*Spheniscus humboldti*, slika 9), ki so v jatah na odprtem morju lovili ribe. Najbolj južna točka, ki smo jo z našim rdečim džipom dosegli, je bila mogočna reka Futaleufu (slika 10). Veslanje na reki, ki kljub ogromnemu pretoku (do 600 m³/s) ohranja barvo naše Soče, so sanje vsakega kajakaša in jaz nisem bil izjema. Tam doli so kondorji prav pogosti, ekološko nišo sinic zapolnjujejo zvedavi trnastorepi rajaditi (*Aphrastura spinicauda*), pogosti so hišni stržki (*Trogodytes musculus*), za značilni zvok temačnih gozdov s podrastjo bambusa pa poskrbijo majhnim kokoškam podobne rdečeele turke (*Pteroptochos tarnii*). •